

Asia: VN/177/2024-UM-5

## **Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kehittyville maille myönnettävistä tuetuista investointiluotoista**

### **Lausunnonantajan lausunto**

#### **Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään**

Ulkoministeriö on pyytänyt Valtiokonttorilta lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kehittyville maille myönnettävistä tuetuista investointiluotoista. Valtiokonttori kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja esittää lausuntonaan hallituksen esityksestä annettuun luonnokseen

seuraavaa.

Valtiokonttorin osalta hallituksen esitysluonnos koskee erityisesti korkotuen maksamista ja valvontaa sekä tiedonsaantioikeutta salassapitosäännösten ja muiden tietojen käyttöä koskevien rajoitusten estämättä laissa säädettävän tehtävänsä hoitamiseksi. Tähän nähden Valtiokonttori lausuu lakiehdotuksen 6 ja 12 pykälistä sekä tiedonsaantioikeuksista.

#### **Lakiehdotuksen 6 §**

Hallituksen esityksen lakiehdotuksen mukaan säädettävän lain 6 §:n otsikkona olisi Maksatusten hallinnointi ja valvonta. Valtiokonttori toteaa,

että voimassa olevan lain (laki kehitysmaihin myönnettävistä korkotukiluotoista) 9 §:n mukaan Valtiokonttorin toimivaltaan kuuluu maksaa korkotuki.

Valtiokonttorilla ei siten nykytilassa ole toimivaltaa muuhun maksatukseen kuin korkotuen maksamiseen. Hallituksen esityksen säännöskohtaisten perusteluiden mukaan pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tarkemmin Valtiokonttorin tuettuihin investointiluottoihin liittyvästä maksatusten hallinnointia koskevasta toimivallasta siten, että Valtiokonttori maksaa korkotuen luoton myöntäneelle luotonmyöntäjälle sinä päivänä, jona korko on luotonmyöntäjän ja

luotonottajan välisen luottosopimuksen ehtojen mukaan maksettava. Valtiokonttori toteaa edelleen, että työryhmän, alatyöryhmän tai lakihankkeen tarkoituksena ei ole ollut laajentaa Valtiokonttorin toimivaltaa nykyisestä tai lisätä Valtiokonttorin lakisääteisiä tehtäviä. Tähän nähden Valtiokonttorin mukaan sen toimivaltaan kuuluisi jatkossakin ainoastaan korkotuen maksaminen, eikä lahjaosuuden, muun sidotun tuen tai muun kauppaan liittyvän tuen maksaminen.

Voimassa olevan lain (laki kehitysmaihin myönnettävistä korkotukiluotoista) 9 §:n mukaan Valtiokonttori maksaa korkotuen luoton myöntäneelle luottolaitokselle. Nykytilassa Valtiokonttori maksaa joissain hankkeissa korkotuen yhteydessä myös takuumaksua (ns. preemiota) luotonmyöntäjälle. Tästä tehtävästä ei ole kuitenkaan säädetty nimenomaisesti laissa. Mikäli Valtiokonttori myös jatkossa maksaisi mahdollisen takuumaksun, Valtiokonttorin toimivallan tulisi ilmetä selkeästi laista.

Lisäksi hallituksen esityksen säännöskohtaisten perusteluiden mukaan 6 pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että Valtiokonttori myös valvoisi maksamansa koron määrää, eli sillä olisi maksatusten hallinnointiin liittyvä koron määrään kohdistuva valvontatehtävä. Valtiokonttori toteaa, että tältä osin kyse on Valtiokonttorille ehdotetusta uudesta lakisääteisestä tehtävästä.

Vaikka nykytilassa Valtiokonttorille ei ole säädetty valvontatehtävää, tosiasiallisesti Valtiokonttori tekee maksettavan korkotuen määrän etukäteistä valvontaa. Valvontatehtävä rajoittuu siihen, että Valtiokonttori tarkistaa luotonmyöntäjän laskussa olevan korkotuen määrän, jonka tulee vastata Valtiokonttorin laskelmaa korkotuen määrästä. Lisäksi Valtiokonttori tarkistaa, että laskussa oleva korko vastaa ulkoministeriön päätöstä. Nykytilassa Valtiokonttori ei tee maksetun korkotuen määrän valvontaa. Valtiokonttori toteaa, että säädettävä laki jättää Valtiokonttorin valvontavelvollisuuden sisällön avoimeksi. Hallituksen esityksen perusteluissa tulisikin ottaa kantaa, mitä valvontavelvollisuudella tarkoitetaan. Vaihtoehtoisesti valvontamenettelystä tulisi antaa tarkempia määräyksiä valtioneuvoston asetuksella. Valvontavelvollisuuden laajentaminen nykyisestä Valtiokonttorin suorittamasta maksettavan korkotuen määrän etukäteisvalvonnasta merkitsisi, että kyse olisi myös Valtiokonttorin resurssien riittävydestä.

Valtiokonttori toteaa vielä, että se ei maksa varsinaisesti korkoa luotonmyöntäjälle, vaan korkotukea, minkä vuoksi säännöksessä tulisi olla, että Valtiokonttori valvoo maksettavan korkotuen määrää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin voimassa olevaa menettelyä vastaavasti, että ulkomaan rahan määräisen luoton osalta korkotuki maksetaan kaksi Suomen pankkipäivää ennen luoton koron erääntymispäivää voimassa olleen Euroopan keskuspankin asianomaisen valuutan keskipurssin mukaan. Uuden lain 6 §:n 2 momenttia on tarkoitus tarkentaa verrattuna nykyisin 9 §:n 2 momenttiin siten, että termi ”ulkomaan rahan määräisen” muutetaan termiksi ”muun kuin euromääräisen”. Valtiokonttori kannattaa muutosta.

Lain 6 §:n 3 momentissa säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta, jonka mukaan tuetun investointiluoton lahjaosuuden ja muun vientiluottojärjestelyn mukaisen tuen sekä muun tuen maksamisesta voitaisiin antaa tarkempia hallinnointia ja muuta menettelyä koskevia määräyksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtiokonttori kiinnittää 3 momentin osalta huomiota siihen, että Valtiokonttorin toimivaltaan kuuluisi ainoastaan korkotuen maksaminen, eikä lahjaosuuden, muun sidotun tuen tai muun kaupan liittyvän tuen maksaminen. Mikäli myös korkotuen maksamisesta on tarkoitus antaa tarkempia hallinnointia tai muuta menettelyä koskevia määräyksiä valtioneuvoston asetuksella, tästä tulisi ottaa nimenomainen maininta 3 momenttiin. Muutoin Valtiokonttorin mukaan 3 momenttia ei ole tarkoituksenmukaista sisällyttää Valtiokonttorin toimivaltaa koskevaan 6 §:ään.

Koska viranomaisen toimivallasta on säädettävä laissa selvästi ja täsmällisesti, 6 §:n otsikkoa tulisi tarkentaa otsikoksi Korkotuen maksaminen ja maksettavan korkotuen määrän valvonta.

Edellä esitetyn perusteella Valtiokonttori ehdottaa 6 pykäläksi seuraavaa:

#### 6 § Korkotuen maksaminen ja maksettavan korkotuen määrän valvonta

Valtiokonttori maksaa korkotuen luotonmyöntäjälle sinä päivänä, jona korko on luotonmyöntäjän ja luotonottajan välisen luottosopimuksen ehtojen mukaan maksettava. Valtiokonttori valvoo maksettavan korkotuen määrää.

Muun kuin euromääräisen luoton osalta korkotuki maksetaan kaksi Suomen pankkipäivää ennen luoton koron erääntymispäivää voimassa olleen Euroopan keskuspankin asianomaisen valuutan keskikurssin mukaan.

Korkotuen maksamisesta ja maksettavan korkotuen määrän valvonnasta voidaan antaa tarkempia menettelyä koskevia määräyksiä valtioneuvoston asetuksella.

#### Lakiehdotuksen 12 §

Lain 12 §:ssä säädettäisiin tuen palauttamisesta ja koroista. Valtiokonttori toteaa, että ehdotetussa 12 §:ssä on viitattu korkotukeen, lahjaosuuteen,

muuhun vientiluottojärjestelyn mukaiseen tukeen sekä muuhun tukitoimenpiteeseen.

Pykälässä on säädetty, että jos tukea maksetaan luotonantajan omasta erheestä virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti luotonmyöntäjän hallinnoitavaksi, luotonmyöntäjän tulee viipymättä palauttaa kyseinen tuki tai sen osa. Valtiokonttori pitää kuitenkin tärkeänä, että uuteen lakiin lisätään säännös, jonka nojalla luotonmyöntäjän tulee viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti maksama (korko)tuki riippumatta siitä, mistä syystä tukea on maksettu virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti. Luotonmyöntäjällä olisi siten velvollisuus palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa (korko)tuki myös tilanteessa, jossa ei ole kyse luotonmyöntäjän omasta erheestä.

Pykälässä on edelleen säädetty, että kyseinen tuki tai sen osa tulee palauttaa ulkoministeriölle tai ulkoministeriön erillisen suostumuksen nojalla maksatuksen hallinnoijalle. Valtiokonttori toteaa yleisenä huomiona, että säädettävässä laissa ei ole määritelty maksatuksen hallinnoijaa. Valtiokonttori toteaa edelleen, että Valtiokonttori julkaisee tilastoja ja raportteja maksetuista korkotuista. Raportoinnin oikeellisuuden vuoksi sekä kirjanpidollisista syistä Valtiokonttori pitää perustellumpana, että Valtiokonttorin maksama korkotuki palautetaan Valtiokonttorille.

Pykälässä tulisi myös säätää Valtiokonttorin oikeudesta periä luotonmyöntäjältä takaisin virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti maksamansa korkotuki.

Luotonmyöntäjän huolellisuusvelvoitteen korostamiseksi Valtiokonttori kannattaa säännöstä, jonka mukaan luotonmyöntäjän olisi maksettava palautettavalle tai takaisin perittävälle määrälle sen haltuun saannista korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukaista vuotuista korkoa lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä, mikäli kyse olisi luotonmyöntäjän omasta erheestä.

Edellä esitetyn perusteella Valtiokonttori ehdottaa 12 §:n otsikoksi sekä 1, 2 ja 3 momenteiksi seuraavaa:

#### 12 § Tuen ja lahjaosuuden palauttaminen ja korot

Jos tässä laissa tarkoitettua tukea tai lahjaosuutta maksetaan luotonmyöntäjälle virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti, luotonmyöntäjän tulee viipymättä palauttaa saamansa tuki, lahjaosuus tai sen osa. Ulkoministeriön maksama lahjaosuus ja tuki tulee palauttaa ulkoministeriölle. Valtiokonttorin maksama korkotuki tulee palauttaa Valtiokonttorille.

Ulkoministeriö ja Valtiokonttori voivat periä virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti maksamansa tuen, lahjaosuuden tai sen osan takaisin luotonmyöntäjältä.

Mikäli tukea tai lahjaosuutta maksetaan luotonmyöntäjän omasta erheestä virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti, luotonmyöntäjän on maksettava palautettavalle tai takaisin perittävälle määrälle korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukaista vuotuista korkoa lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä. Korkoa on maksettava aikaisintaan siitä lähtien, kun luotonmyöntäjä sai tiedon, että hän ei ole oikeutettu kyseiseen tukeen, lahjaosuuteen tai sen osaan.

#### Tiedonsaantioikeudet

Valtiokonttorilla on Valtiokonttorista annetun lain 2 d §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan salassapitosäännösten ja muiden tietojen käyttöä koskevien rajoitusten estämättä oikeus pyynnöstä saada maksutta tunnistetietoineen välttämättömät asiakirjat ja tiedot kehitysmaihin myönnettävistä korkotukiluotoista annetun lain (1114/2000) 9 §:ssä säädetyn tehtävän hoitamiseksi ulkoministeriöltä, Finnvera Oyj:ltä ja Verohallinnolta. Valtiokonttorille on olennaista saada edellä mainitut tiedot myös jatkossa maksutta ulkoministeriöltä, Finnvera Oyj:ltä ja Verohallinnolta uudessa laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Tähän nähden Valtiokonttori kannattaa Valtiokonttorista annetun lain 2 d §:n 1 momentin 5 kohdan muuttamista siten, että siihen lisätään viittaus säädettävään lakiin ja sen 6 §:ään.

Valtiokonttorille on olennaista saada salassapitosäännösten ja muiden tietojen käyttöä koskevien rajoitusten estämättä maksutta tunnistetietoineen välttämättömät asiakirjat ja tiedot tehtävänsä hoitamiseksi myös luotonmyöntäjältä. Valvontatehtävä kohdistuisi myös olennaisesti luotonmyöntäjään. Tähän nähden Valtiokonttorista annetun lain 2 d §:n 1 momentin 5 kohdaksi ehdotetaan seuraavaa:

5) kehitysmaihin myönnettävistä korkotukiluotoista annetun lain (1114/2000) 9 §:ssä ja kehittyville maille myönnettävistä tuetuista investointiluotoista annetun lain (xxx/xxx) 6 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamiseksi ulkoministeriöltä, Finnvera Oyj:ltä, Verohallinnolta ja luotonmyöntäjältä;

Valtiokonttori kannattaa myös sitä, että ulkoministeriölle säädettäisiin oikeus saada tietoja Valtiokonttorilta salassapitosäännösten ja muiden tietojen käyttöä koskevien säännösten estämättä sekä voimassa olevassa laissa että säädettävässä laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamista varten. Sädettävän lain 9 §:n 2 momentissa voisi myös säätää ulkoministeriön oikeudesta tietojen saamiseen Valtiokonttorilta maksutta.

Ahtela Elina  
Valtiokonttori

